

බුදුරජාණන් වහන්සේ වදාළ ශ්‍රී සද්ධර්මයේ ගුණ

යමකු මනුෂ්‍යයකු ලෙස මෙලොව උපදින්නේ සසර කරන ලද මහඟු කුසලයක ආනිසංස වශයෙනි. සත්ත්වයන් උපදින අනෙකුත් භවයන් හා සසඳා බැලීමේදී පෙනී යන කරුණක් නම් මිනිසුන් ඉතා ස්වල්පයක් බවයි. මිනිසුන් අතර වුව ද ඇස්, කන්, නාසාදි ඉන්ද්‍රිය විකල්පවයෙන් තොර පරිපූර්ණ මිනිස් භවයක් ලැබීම තවත් දුෂ්කර වූවකි. ගුණ නුවණ වැඩීමට සුදුසු බුද්ධියක් ඇතිව ජීවත් වීමට සුදුසු වටපිටාවක් සහිත පෙදෙසක සැදුහැවත් මව්පියන්ගේ දරුවන් වශයෙන් උපත ලැබීම වඩාත් දුෂ්කර ය. ඒ අතර සද්ධර්මය ඇසීමට අවස්ථාව සැලසෙන බුද්ධෝත්පාද සමයක උපත ලැබීම අතිශය දුෂ්කර වූවකි. මේ සියල්ල ලද මෙකල ජීවත් වන අපි ඉතා වාසනාවන්තයෝ වෙමු. මෙම වාසනාවන්ත බව නිතර සිහිපත් කොට සතුටක් ඇති කර ගන්නා ගමන් තව තවත් ධර්ම මාර්ගයෙහි ඉදිරියට යාමට එය උපකාරයක් කර ගැනීම ද අවශ්‍ය කෙරේ. අප ලද මිනිස් බවයෙන් උපරිම ඵල නෙළා ගැනීමට හැකියාව ලැබෙන්නේ උතුම් සද්ධර්මය තම ජීවිතයට සම්බන්ධ කර ගත් පමණටයි.

පුණ්‍යවන්ත මනුෂ්‍යයකු මෙලොව ලබන උතුම් ම රත්ත තුනක් වේ. එනම් බුද්ධ, ධර්ම හා සංඝ යන තෙරුවනයි. මිල කළ නොහැකි මෙම රත්ත තුන යමෙකුට මෙලොව ජීවිතයේ අත්විඳින සියලු දුක් කම්කටොලුවලින් නිදහස් වීමටත් ඉහළ ම මානසික සුවය අත්කර දීමටත් ඒකාන්තයෙන් උපකාරී වේ. 'බුද්ධ' යනු මෙලොව පහළ වූ ප්‍රඥාවන්ත ම කරුණාවන්ත ම පුණ්‍යවන්ත ම මනුෂ්‍ය රත්තයයි. උන් වහන්සේ දේශනා කළ සත්‍ය වූත් දුකින් නිදහස් වීමට ඒකායන මාවත වූත් ලෝක යථාර්ථය 'ධර්ම' නම් වේ. එම ධර්ම මාර්ගය අනුගමනය කළ ඉන් ප්‍රතිඵල ලැබූ ප්‍රතිඵල ලැබීමට අවංකව ක්‍රියා කරන ශ්‍රාවක පිරිස 'සංඝ' නම් වේ.

මෙම තුනුරුවන් ප්‍රතිඵල ලබා ගැනීම සඳහා යමකුට අවකාශ ලැබෙන්නේ සාංසාරික ජීවිතයෙහි කරන ලද මහඟු කුසලයක ආනිසංස වශයෙනි. මිනිස් ලොව උපත ලද, ඇස්, කන් ආදී මනා ඉන්ද්‍රියයන්ගෙන් යුතු, නුවණැති, ශ්‍රද්ධාවන්තයකුට පමණක් මෙම දහමින් ප්‍රයෝජන ගැනීමේ අවකාශ සැලසේ. මේ සියලු කරුණු එක්තැන් වූ විට එයට 'ක්ෂණ සම්පත්තිය' යනුවෙන් සඳහන් වේ. 'ක්ෂණ සම්පත්තිය' යනු ඉතාම භාග්‍යසම්පන්න සුභ මොහොත යන්නයි. මෙම ක්ෂණ සම්පත්තිය සම්පූර්ණ වහන්සේ බුදුරජාණන් වදාළ ධර්මයේ සාරය ශ්‍රවණය කළහොත් පමණි. ඒ අනුව සම්මා දිට්ඨිය වැඩිදියුණු වන අයුරින් බුදුරජාණන් දේශනා කළ පණිවිඩය ශ්‍රවණය කළ යුතු වේ. එහි මුල් අවස්ථාව 'කම්මස්සකථා සම්මා දිට්ඨිය' නමින් හැඳින්වෙන කර්මය හා එහි ඵලය පිළිබඳ විශ්වාසය ඇති වන ධර්ම දේශනා ය. යහපත් කර්ම කිරීමෙන් යහපත් ප්‍රතිඵලක් අයහපත් කර්ම කිරීමෙන් අයහපත් විපාකයක් අත්වෙනවා යන අවබෝධ දියුණුවන අයුරින් ධර්ම ශ්‍රවණය කළ යුතු වේ. බුදුරජාණන් ධර්ම දේශනාවන්හි අනුපිළිවෙළ කථාව නමින් හැඳින්වෙන 'දානකථා, සීලකථා, සග්ගකථා ...' නමින් දැක්වෙන දේශනා මගින් මෙකී අවබෝධය ඇති වේ. ඉන්පසු තවදුරටත් සම්මා දිට්ඨිය දියුණු වන අයුරින් එනම් 'ලෝකෝත්තර සම්මා දිට්ඨිය' ඇති වන ලෙස බුදුදහමේ වැදගත් ම දේශනාව වන 'පටිච්චසමුප්පාදය' සහිත දේශනා ශ්‍රවණය කිරීම අවශ්‍ය කෙරේ. එහි දී ඇතිවීම, නැතිවීම පිළිබඳ එනම් හේතුඵල දහම පදනම් කොටගත් අනිත්‍යතාව පිළිබඳ දේශනා ශ්‍රවණය කළ යුතු වේ. මේ සියලු දේශනා ශ්‍රවණය කිරීමෙන් යමකු දැන ගන්නේ දුකින් නිදහස් වීමේ සැබෑ මාවතයි. එනම් මෙලොව වඩාත්ම සතුටෙන් සැනසීමෙන් ජීවත් වන මාර්ගයයි.

මෙබඳු අගනා දහමකින් නියම ප්‍රයෝජන ගැනීමට නම් ශ්‍රවකයකු තුළ ආරම්භයෙහි දී ම ඇති කර ගත යුතු ගුණ තුනක් ධර්මයෙහි සඳහන් වේ. එනම්

- 1. අවංක බව
- 2. මෛත්‍රී සහගත බව
- 3. ප්‍රඥාවන්ත බව

අවංක බව හෙවත් සෘජු බවත් අනෙකුත් සත්ත්වයන් කෙරෙහි මෙහි සහගත බවත් කර්මය හා හේතුවල දහම අවබෝධ කර ගැනීමට ප්‍රමාණවත් නුවණක් යමකු තුළ ඇත්නම් ඕනෑම සුගතිගාමී කෙනෙකුට තමාගේ බුද්ධි මට්ටමේ ප්‍රමාණයට හා තමන් ශ්‍රවණය කරන දහමේ අර්ථවත් බවේ පමණට බුදුදහමින් ප්‍රයෝජන ගැනීමේ අවකාශ සැලසේ. මෙකී ගුණාංග ධර්ම මාර්ගයෙහි ආරම්භයෙහි දී ම තිබිය යුතු අතර ධර්ම මාර්ගයේ ගමන් කිරීමේ දී මෙම ලක්ෂණ තවදුරටත් වර්ධනය වේ. ඒවා වර්ධනය වූ පමණට මෙම ජීවිතයෙහි දී ම තමාට සතුට සැනසීම උදාවේ. සමාජගත ජීවිතයෙහිදී සාර්ථක සාමකාමී ජීවිතයක් ගත කිරීමටත් ගැටලු අඛණ්ඩ නොසැලී කම්පාවට පත්නොවී සිටීමටත් මෙමගින් අවකාශ සැලසේ.

මෙම ධර්ම මාර්ගයේ ගමන් කිරීමේ දී සද්ධා, විරිය, සති, සමාධි, පඤ්ඤා යන ඉන්ද්‍රිය ධර්ම දියුණුවට පත් වේ. යමකු මෙලොව ජීවිතය කෙතරම් සාර්ථක කර ගත්තේ ද යන්න තීරණය කෙරෙන ප්‍රධානතම සාධකය වන්නේ මෙකී ඉන්ද්‍රිය ධර්ම පහ කෙනෙක් තමන් තුළ දියුණු කර ගත්තා ද යන්නයි. මෙබඳු ප්‍රතිඵල ලබා ගත හැකි ලොව අනර්ඝතම අනුශාසනය වන බුදුදහමෙහි ස්වභාවය කෙබඳු ද යන්න තේරුම් ගැනීම ඕනෑම බුද්ධිසම්පන්න මනුෂ්‍යයකුගේ ජීවිත අභිලාශයක් විය යුතු ය. තමා දෛනිකව සිදුකරන සියලු කටයුතුවලට වඩා මෙම ඉගැන්වීම අධ්‍යයනය කිරීමටත් එය තමන් වයසට යන වේගයට වඩා වැඩි වේගයකින් අත්හදා බැලීමටත් උනන්දුවක්, කුතුහලයක් ඇති කර ගත යුතු ය.

භාග්‍යවත් බුදුරජාණන් වහන්සේ දේශනා කළ සද්ධර්මයේ ගුණ හයක් සඳහන් වේ. ධර්මයේ ගුණ දැක්වෙන පාලි පාඨයෙහි එය දැක්වේ.

‘ස්වාක්ඛානො භගවතා ධම්මො සන්දිට්ඨිකො අකාලිකො එහිපස්සිකො ඔපනායිකො පච්චත්තං චෙදිතබ්බො විඤ්ඤාහි’

(පඨමචේරහය සූත්‍රය, අ.නි. 5, බු.ජ.ත්‍රි. 458 පිට/ මහානණ්ණාසංඛය සූත්‍රය, ම.නි. 1, බු.ජ.ත්‍රි. 622 පිට)

1. ස්වාක්ඛාත :- භාග්‍යවතුන් වහන්සේ දේශනා කළ ධර්මය මූල මැද අග යහපත් අයුරින් මැනැවින් දේශනා කළ හෙයින් එය ස්වාක්ඛාත නම් වේ. එහි කිසිදු අඩුවක් අසත්‍යයක් නිරර්ථක බවක් කිසි ලෙසකින්වත් නොමැත. ප්‍රධාන වශයෙන් සීල, සමාධි, පඤ්ඤා යන ත්‍රිවිධ ශික්ෂාව එහි අත්තර්ගත වන අතර පටිච්චසමුප්පාදය පදනම් ව සත්තිස්බෝධිපාක්ෂික ධර්ම එහි විස්තර කොට තිබේ. විද්‍යාව, නවීන තාක්ෂණය කෙනෙක් දියුණු වුව ද මැනැවින් දේශනා කොට ඇති බුදුදහමට කිසිදු අභියෝගයක් නොමැත. බුදුදහමෙහි ගැඹුරු අවබෝධයට වෙනත් කිසිදු ආගම්, දර්ශන, විද්‍යා ආදී කිසිවකින් කිසි දිනෙක ළඟා විය නොහැක. එකී ආගම් දර්ශන දියුණු වත් ම බුදුදහමෙහි සත්‍යතාව තවතවත් ප්‍රකට වනු ඇත.

2. සන්දිට්ඨික :- එම ධර්මයේ ප්‍රතිඵල මේ ජීවිතය තුළ දී ම ලද හැක්කකි. යමෙකු අවංකව උත්සාහයෙන් මෙම දහම සිය ජීවිතයට සම්බන්ධ කර ගත හොත් මරණින් මතු පමණක් නොව මෙලොවදීම එහි ආනිසංස අත්විඳිය හැකි වේ. ධර්මය පිළිපැදීමේ ප්‍රධාන ම ආනිසංසය නම් සිතෙහි පවත්නා ලෝභ, ද්වේෂ, මෝහ යන ත්‍රිවිධ අකුසල මූල දුරු වී මානසික අසහනය දුක දුරු වී සහනය සතුට වර්ධනය වීමයි. එහි ප්‍රතිඵල වශයෙන් ලෝකය පිළිබඳ පවත්නා ඇලීම් ගැටීම් දෙක ක්‍රමයෙන් අඩුවන අතර එපමණට උපේක්ෂාව දියුණු වන අතර හේතුවල දහම පදනම් කොටගත් අනිත්‍යතාව දකිමින් සිය ජීවිතය පුරා නිරාමිස සතුටක් විඳීම ආනිසංස උදාවේ.

3. අකාලික :- කල් නොයවා ආනිසංස ලද හැකි දහමක් බුදුරදුන් ලොවට දේශනා කොට ඇත. සැපත සුවය අපේක්ෂාවෙන් මිනිසා සිදු කරන බොහෝ කටයුතුවල ප්‍රතිඵල ලැබීමට කලක් බලා ඉදීමට සිදු වේ. නිදසුන් වශයෙන් අධ්‍යාපනය, රැකියාව, විවාහ ආදිය දෙස නුවණින් සලකා බැලීමේ දී එය වඩාත් පැහැදිලි වේ. එහෙත් ධර්මයේ පවත්නා සුවිශේෂත්වයක් නම් එය අනුගමනය ආරම්භ කළ මොහොතේ පටන් ම තම ධර්මඥානයේ පමණට තමන් තුළ පවත්නා ශ්‍රද්ධාව, විරිය, නුවණ, සිහිය යන ලක්ෂණයන් දියුණු කරගත් පමණට තම ජීවිතය තුළින් ම දහමේ අනුසස් අත්දැකීමට හැකි වීමයි. අකාලික යන්නෙහි තවත් අදහසක් නම් කෙනෙක් කල් ගත වුව ද බුදුදහමේ ඇතුළත් කරුණු පැරණි නොවීමයි. එදා

බුදුරජාණන් වහන්සේ මීට සියවස් 26කට පමණ පෙර දඹදිවදී දේශනා කළ ධර්මය ඊට වසර 2600කට පසු ඇමෙරිකාවට ද වලංගුව පවතී. එහි සත්‍යතාව අත්දැකිය හැකි ය. එය පරණ වූ ඉගැන්වීමක් නොවේ.

4. එහිපස්සික :- 'එන්න, බලන්න' යනුවෙන් ඕනෑම කෙනෙකුට විවෘත ව මේ දහම වෙත පැමිණීමට ආරාධනා කළ හැක. ප්‍රතිඵල මේ ජීවිතය තුළදී කල් නොයවා ලැබිය හැකි නිසා බුද්ධිමත්, අවංක ඕනෑම කෙනෙකුට පැමිණ මෙය පිළිපැද එහි ප්‍රතිඵල ලබා ගැනීමට ප්‍රකාශ කළ හැක. බුදුදහමේ පවතින විශේෂත්වයක් නම් 'එන්න, බලන්න' යනුවෙන් ප්‍රකාශ කරනවා මිස 'එන්න, පිළිගන්න' කිසිවිටෙකත් ප්‍රකාශ නොකිරීමයි.

5. ඕපනයික :- තමා වෙත උපදවා ගෙන ප්‍රතිඵල දැකිය යුත්තක් නිසා 'ඕපනයික' නම් වේ. බුදුදහමින් ලැබෙන ප්‍රතිඵල වෙනත් අයකු වෙතින් නොව තමා ම අනුගමනය කොට තම ජීවිතය තුළින් ම එහි ආනිසංස අත්විඳිය හැක. එම නිසා මාර්ගඵලලාභීන් සොයාගෙන බාහිරට යාම නොව තමා වෙතින් එම ගුණ අත්හදා බැලිය හැක.

6. පච්චත්තං වේදිතබ්බො විඤ්ඤුහි :- නුවණැත්තන් විසින් වෙන වෙන ම අවබෝධ කර ගත යුත්තකි. ධර්මය කෙතරම් සත්‍ය වුවත් ප්‍රතිඵලදායක වුවත් අසන්නා බුද්ධිමත් නොවුණහොත් ඉන් නිසි ප්‍රතිඵල ලැබීම දුෂ්කර ය. එමනිසා ධර්මය අසන, එය පිළිපදින තැනැත්තා බුද්ධිමත් තැනැත්තකු වීම අත්‍යවශ්‍ය කරුණකි. බුද්ධිමත් බව යනු වර්තමානයේ පවත්නා අධ්‍යාපනික සුදුසුකම් නොව දුක (පඤ්චුපාදානස්කන්ධය) ඇතිවීම හා නැතිවීම පිළිබඳව දැක්වෙන හේතුඵල දහම හෙවත් පටිච්ච සමුප්පාදය නුවණින් අවබෝධ කර ගැනීමේ තියුණු නුවණයි. ඇතැම් විට අධ්‍යාපන සුදුසුකම් නැත්තකුට වුව ද මෙකී නුවණැති බව තිබිය හැකි ය. එය සසර වඩන ලද ඉන්ද්‍රිය ධර්මයන්ගේ ප්‍රමාණය සහ මෙලොවදී ඇසුරු කරන පුද්ගලයන්ගේ ස්වභාවය අනුව තීරණය වේ.

ධර්ම මාර්ගයෙහි ක්‍රමයෙන් ඉදිරියට යත් ම තම මානසික සතුට ක්‍රමයෙන් වර්ධනය විය යුතු ය. ඒ බව තමාට ම දැන ගැනීමේ ප්‍රධාන සලකුණක් නම් තම සිතෙහි ලෝභ, ද්වේෂ, මෝහ ක්‍රමයෙන් අඩු වන බවයි. ඒ අතර පරිත්‍යාගශීලීත්වය, මෙමත්‍රිය, ප්‍රඥාව ක්‍රමයෙන් තම චිත්ත සන්තානයෙහි දියුණු විය යුතු ය. බුද්ධෝත්පාද සමයක මනුෂ්‍යයකු වශයෙන් උපත ලබන බුද්ධිමත් තැනැත්තකුගේ ජීවිතයේ සාර්ථකත්වය තීරණය වන්නේ ඔහු කෙතෙක් දුරට සමඵ - විදර්ශනා වඩමින් ලෝභ, ද්වේශ, මෝහ අඩු කිරීමට දක්ෂ ද යන කරුණ මතයි. එනම් තම විසිරී පවත්නා සිත කිසියම් කුසල අරමුණක වැඩි වේලාවක් පවත්වා ගැනීමට ඇති හැකියාව සහ එලෙස එකඟ කර ගත් සිතින් පංච උපාදානස්කන්ධයේ හටගැනීම් නිරුද්ධවීම් දැකීමට කෙතෙක් දුරට දක්ෂ ද යන්නයි. ඇස්, කන්, නාසාදී ඉන්ද්‍රිය මගින් රූප, ශබ්ද, ගන්ධාදිය පිළිබඳ අත්දැකීම් ලැබීමේ දී එය ක්ෂණිකව හටගෙන ක්ෂණිකව නිරුද්ධ වන බව දැකීමට අප දක්ෂ වූ පමණට ලොවට ඇති ඇල්ම දුරුවේ. එපමණට ගැටීම ද දුරුවේ. තථාගත සද්ධර්මයට අනුව පටිච්ච සමුප්පාදය පදනම් කර ගෙන හේතුඵල දහම සංඛ්‍යාත අනිත්‍යතාව නුවණින් දැකීමට සමත් වූ පමණට දුකින් නිදහස් වීමේ අවස්ථාව සැලසේ. අප ජීවිතයේ ලබන උසස් ම ඵලය වන්නේ මෙයයි. ඒ සඳහා නිරතුරුව කලණ මිතුරන් ඇසුරු කරමින් සද්ධර්මය ශ්‍රවණය කරමින් ඇසු දහම නුවණින් මෙනෙහි කරමින් සමඵ විදර්ශනා භාවනාවන්හි යෙදිය යුතු ය. මෙහි දී අප්‍රමාදී බව ශ්‍රේෂ්ඨ ධනයක් මෙන් සලකා ක්‍රියා කිරීම ද අවශ්‍ය කෙරේ. ඒ සඳහා ඔබ සැමට තෙරුවන් සරණින් සියලු කායික මානසික ශක්තිය සැලසේවායි ඉත සිතින් පතමි.